

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเทศกาลแห่งพญานาค: การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจจากทุนวัฒนธรรม
CREATIVE ECONOMY IN THE NAGA FLAG FESTIVAL: AN ECONOMIC VALUE ANALYSIS
OF CULTURAL HERITAGE CONSERVATION

ณัฐพล บุญจันงค์¹ เอกศักดิ์ เฮงสุโข¹ นุสรา สัมปชัญญานนท์¹ อภิฤดี ทองพล¹ และ ณัฐวรรณ ปोंกัน¹

¹วิทยาลัยนวัตกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Nattapon Boonjumnong¹ Ekasak Hengsuko¹ Nutsara Sampachanyanon¹

Aphirudee Thongpo¹ and Nuttawan Pongkan¹

¹Innovation College of Bueng Kan, Udon Thani Rajabhat University

(Received: March 17, 2025; Revised: August 13, 2025; Accepted: August 22, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของเทศกาลผ่านแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เทศกาลแห่งพญานาคของตำบลหนองพันทา อำเภอน้ำโสม จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งสะท้อนถึงมิติทางวัฒนธรรมและความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เข้าร่วมเทศกาลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ผู้เข้าร่วมเทศกาล ผู้จัดงาน และผู้ประกอบการในท้องถิ่นจำนวน 469 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้แนวทางการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis: CBA)

ผลการวิจัยพบว่า เทศกาลนี้ก่อให้เกิดเงินหมุนเวียนทางเศรษฐกิจในชุมชนโดยมีผลประโยชน์รวมกว่า 1,161,479.42 บาท โดยมีแหล่งทุนสนับสนุนหลักจากภาครัฐและเอกชน รวมถึงภาคประชาสังคม ผลการวิเคราะห์ระบุว่าเทศกาลมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) 161,479.42 บาท อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit-Cost Ratio: B/C Ratio) 1.16 และอัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) 16.15% ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเทศกาลนี้มีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นในบริบทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

สรุปผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า เทศกาลแห่งพญานาคสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจผ่านแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ (CBA) พบว่าเทศกาลมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจและช่วยกระจายรายได้สู่ชุมชน ผลการวิจัยยังสามารถเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาเทศกาลให้เป็นต้นแบบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน รวมถึงการขยายผลไปสู่การพัฒนาเชิงนโยบายด้านการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทุนทางวัฒนธรรมให้มีความโดดเด่นและมีการจัดงานเทศกาลแห่งพญานาคให้ยิ่งใหญ่เพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปีต่อไป

คำสำคัญ: เศรษฐกิจสร้างสรรค์, เทศกาลแห่งพญานาค, การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์, ทุนทางวัฒนธรรม

ABSTRACT

This study analyzes the economic value of the Naga Flag Festival in Bueng Kan Province, Thailand, through the lens of the creative economy, contextualizing it within the cultural beliefs of local communities. A mixed-methods approach was employed, utilizing questionnaires and in-depth interviews to survey 469 festival attendees, organizers, and local entrepreneurs. The economic viability of the festival was assessed using Cost-Benefit Analysis (CBA). The findings indicate the festival is a significant economic driver, generating a total benefit of 1,161,479.42 THB. The CBA confirmed its economic feasibility, yielding a positive Net Present Value (NPV) of 161,479.42 THB, a Benefit-Cost Ratio (B/C Ratio) of 1.16, and an Internal Rate of Return (IRR) of 16.15%. Beyond its economic viability, the festival successfully fosters community participation and promotes the conservation of local cultural heritage. This research provides a practical model for developing cultural events sustainably within the creative economy framework and can guide public and private agencies in shaping tourism and cultural heritage policies to enhance the festival's prominence.

Keywords: Creative Economy, Naga Flag Festival, Cost-Benefit Analysis, Cultural Capital

บทนำ

ในบริบทของเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ ผ่านการบูรณาการองค์ความรู้ วัฒนธรรม และนวัตกรรมเข้ากับภาคเศรษฐกิจ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) ประเทศไทยได้ตระหนักถึงศักยภาพของทุนทางวัฒนธรรมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านการจัดงานเทศกาลที่สามารถสะท้อนอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้ เทศกาลแห่งภูมิปัญญาภาคที่ผู้ผ้าทอเป็นลวดลายต่าง ๆ ถือเป็นหนึ่งในเทศกาลที่สำคัญในชุมชน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้กับชุมชน และรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสืบทอดศิลปะการทอของชาวอีสานและเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบึงกาฬ, 2566) อย่างไรก็ตาม การประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจของเทศกาลนี้ยังมีข้อจำกัดด้านข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาเชิงนโยบายให้เทศกาลดำเนินไปอย่างยั่งยืน พื้นที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่เทศกาลแห่งภูมิปัญญาภาค เทศกาลนี้สะท้อนถึงทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทและลาวอีสาน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะการทำธุงอีสานให้คงอยู่ในสังคมสมัยใหม่ อย่างไรก็ตาม การจัดเทศกาลแห่งภูมิปัญญาภาคที่ผ่านมาไม่ได้ทำการประเมินความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ เนื่องจากยังขาดข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับต้นทุนและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน นักวิจัยจึงให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ ผู้เข้าร่วมเทศกาล นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการในพื้นที่ และ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการสำรวจภาคสนามและสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนถึงมุมมองและประสบการณ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง

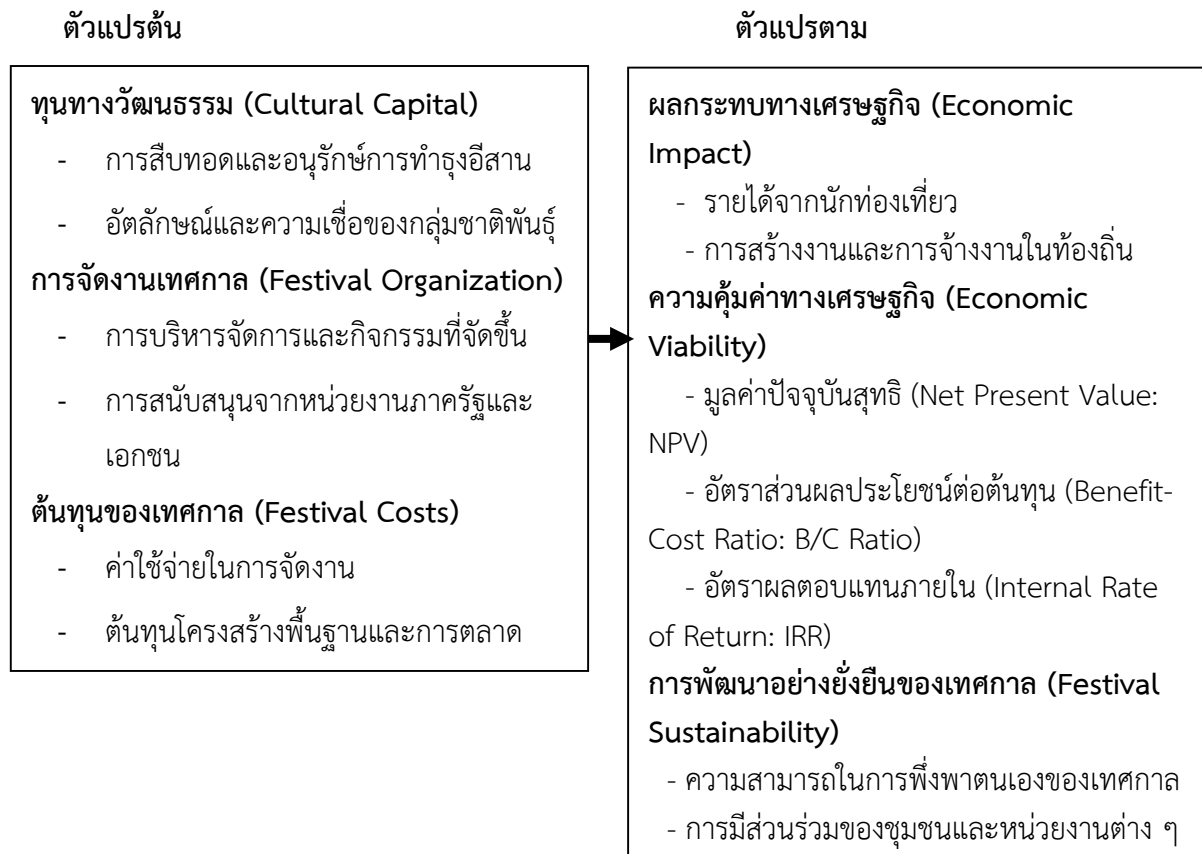
การศึกษาที่ผ่านมาเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ให้ความสำคัญกับบทบาทของศิลปวัฒนธรรมในการส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของสมศักดิ์ พันธุ์ศรี (2565) พบว่า การพัฒนาหัตถกรรมพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทสามารถเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนผ่านแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจของเทศกาลแห่งอุทยานโดยตรง ซึ่งทำให้เกิดช่องว่างขององค์ความรู้ที่จำเป็นต้องได้รับการเติมเต็ม งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนของเทศกาลและนำมาวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของเทศกาลแห่งอุทยาน โดยใช้การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis: CBA) ในการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากเทศกาล ว่ามีผลกระทบของเทศกาลต่อระบบเศรษฐกิจชุมชน ทั้งในแง่ของรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยว การกระจายรายได้สู่ภาคธุรกิจท้องถิ่น และความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทุนทางวัฒนธรรม โดยการจัดเทศกาลแห่งศรัทธา “แต่งกายพื้นถิ่น กินของพื้นบ้าน” ร่วมสืบสานเทศกาลแห่งอุทยานด้วยแนวคิด Local สู่คุณค่า เป็นความพยายามในการฟื้นฟูและส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมของตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่และภาคีเครือข่าย เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเริ่มจากกระบวนการวางแผนการจัดเทศกาลด้วยแนวคิดฟื้นฟูและเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมในท้องถิ่น เช่น การแต่งกายพื้นถิ่น อาหารพื้นบ้าน และการท่องเที่ยวและเชื่อมโยงทุนทางวัฒนธรรมกับการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การจัดแสดงทุนทางวัฒนธรรม อาทิเช่น การทอผ้าและทอถุง: สาธิตการทอถุงพื้นถิ่นลวดลายดั้งเดิม เช่น ลายพญานาคทองเอี้ย และลายไส้ปลาไหล รวมถึงการทอถุงที่ใช้ในงานบุญสำคัญ การทำอาหารพื้นถิ่น: สาธิตการปรุงอาหารดั้งเดิม เช่น ข้าวไก่ แกงหน่อไม้ และข้าวต้มหมากสาละ พร้อมจัดให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้ลองชิม การแสดงศิลปะและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทของนักเรียนในพื้นที่ รวมถึงการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยเน้นการเสริมพลัง (Empowerment) ของเจ้าของพื้นที่ผ่านการมีส่วนร่วมในการร่วมสร้างกิจกรรม (Co-production) และการสร้างคุณค่าร่วม (Co-creation) เพื่อส่งมอบคุณค่าแห่งประสบการณ์และการเรียนรู้วัฒนธรรม และการสร้างสรรค์พื้นที่ทุนทางวัฒนธรรม

ดังนั้นบทความวิจัยนี้นำเสนอ การวิเคราะห์เชิงปริมาณเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเทศกาล โดยใช้แนวทาง (Cost-Benefit Analysis: CBA) ผลการศึกษานี้มีประโยชน์ทั้งต่อวงวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว รวมถึงหน่วยงานภาครัฐและผู้จัดการที่ต้องการแนวทางในการพัฒนาเทศกาลแห่งอุทยานให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนได้ในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาต้นทุนของเทศกาล และนำมาวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของเทศกาลแห่งอุทยาน โดยใช้การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis: CBA) ในการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากเทศกาล

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรสำหรับงานวิจัยนี้ได้แก่ ผู้เข้าร่วมเทศกาล ผู้จัดงาน ผู้ประกอบการในท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดเทศกาลในวันที่ 18-19 ตุลาคม พ.ศ. 2567 จำนวน 1,000 กว่าคน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ย้อยละ 5 จากการคำนวณพบว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 383 คน อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเพิ่มความแม่นยำ ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 469 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยชุดคำถามมีเนื้อหาครอบคลุมข้อมูลด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล ชุดคำถามประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อเข้าร่วม/เที่ยวชม ในงานเทศกาลครั้งนี้ ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่ออนุรักษ์ทุนทางวัฒนธรรม และส่วนที่ 4 ประเมินความพึงพอใจที่มีต่องานเทศกาลครั้งนี้ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยนำข้อมูลในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 นำมาสรุปผลในโครงการดังกล่าวว่ามีความคุ้มค่าหรือไม่

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบตัวเลือก (Multiple Choice) ตอนที่ 2 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อเข้าร่วม/เที่ยวชม ในงานเทศกาลครั้งนี้ แบบตัวเลือก (Multiple Choice) และแบบเติมคำในช่องว่าง (Open-ended questions) ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่ออนุรักษ์ทุนทางวัฒนธรรม แบบเติมคำในช่องว่าง (Open-ended questions) ซึ่งถูกออกแบบให้ครอบคลุมการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของเทศบาลแห่งฐานพยานาค โดยอ้างอิงจากแนวคิด Cost-Benefit Analysis (CBA) และแนวปฏิบัติทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจของเทศบาลได้อย่างเป็นระบบ โดยพัฒนาแบบสอบถามดำเนินการผ่านกระบวนการพิจารณาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ดังนี้ การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบโดย ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์และการบริหารจัดการวัฒนธรรม จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบว่าเนื้อหาครอบคลุมตัวแปรที่เกี่ยวข้องและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยค่า IOC (Index of item objective congruence) ผลการวิเคราะห์พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าเท่ากับ 1.00 ซึ่งถือว่าเป็นค่าที่ยอมรับได้ เมื่อแบบสอบถามผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างจริงโดยอาศัยอยู่อำเภอใกล้เคียง และเคยมีประสบการณ์เข้าร่วมงานเทศกาลที่อำเภอใกล้เคียงได้จัดขึ้น เพื่อทดสอบความเข้าใจของคำถาม ความชัดเจนของคำถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) ซึ่งเกณฑ์ยอมรับได้ต้องมีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 (Hair et al., 2019)

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล ภาคสนามในช่วงเทศกาลแห่งฐานพยานาค ระหว่างวันที่ 18-19 ตุลาคม พ.ศ. 2567 ตามขั้นตอนต่อไปนี้ การแจกแบบสอบถาม – แบบสอบถามถูกแจกให้กลุ่มตัวอย่าง 469 คน โดยทีมวิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และคัดกรองข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis: CBA) เพื่อประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของเทศบาลแห่งรุดพญานาค โดยอาศัยตัวชี้วัดทางหลักเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ ต้นทุนรวม (Total Cost) ผลประโยชน์รวม (Total Benefits) มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR), อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit-Cost Ratio: B/C Ratio), และใช้สถิติเชิงพรรณนาควบคู่กับวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis: CBA) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น เพราะสามารถอธิบายลักษณะของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ภาพรวมของเทศบาลและผลกระทบทางเศรษฐกิจได้ชัดเจนการวิเคราะห์และใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลแห่งรุดพญานาค ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่ามัธยฐาน (Median) ใช้ประเมินค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวและรายได้ของผู้ประกอบการในพื้นที่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แสดงระดับความผันผวนของค่าใช้จ่ายและรายรับ ร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์สัดส่วนค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและแหล่งที่มาของรายได้ และการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) แสดงประเภทของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมการใช้จ่าย และประเภทของสินค้าหรือบริการที่ได้รับความนิยม

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 243 ราย (ร้อยละ 51.81) มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 158 ราย (ร้อยละ 33.69) และมีสถานภาพโสด จำนวน 281 ราย (ร้อยละ 59.91) อาชีพส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 111 ราย (ร้อยละ 24.45) มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษา จำนวน 155 ราย (ร้อยละ 33.05) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 9,766.74 บาท โดยส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท (ร้อยละ 54.80) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พำนักอยู่ในจังหวัดที่จัดงาน จำนวน 450 ราย และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในงานเทศกาลอยู่ที่ 2,476.50 บาท โดยแบ่งเป็น โดยแบ่งได้ดังนี้ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เฉลี่ย 441.67 บาท/คน ค่าอาหารและเครื่องดื่ม เฉลี่ย 401.73 บาท/คน ค่าใช้จ่ายในการซื้อของที่ระลึก เฉลี่ย 354.44 บาท/คน ค่าที่พักเฉลี่ย 792.31 บาท/คน และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสถานที่อื่นนอกเหนือจากงานเทศกาล เฉลี่ย 684.02 บาท/คน

2. ผลการวิเคราะห์รายการผลประโยชน์ (Benefits) มูลค่าผลได้ที่เกิดขึ้น

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนผู้เข้าร่วมงานและมูลค่าผลได้ที่เกิดขึ้นจากการจัดเทศกาล

รายการผลประโยชน์ (Benefits)	ค่าเฉลี่ย (บาท)	จำนวนผู้เข้าร่วมงาน (ราย)	มูลค่าผลได้ที่เกิดขึ้น (บาท)	ร้อยละ
มูลค่าผลได้จากการร่วมงาน	2,349.39	469	1,101,863.35	94.87%
ค่าใช้จ่ายด้านยานพาหนะ	441.68	469	207,141.67	18.80%
ค่าที่พักค้างแรม	792.31	469	371,592.31	33.72%
ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	401.73	469	188,410.72	17.10%
ค่าซื้อของฝากและของที่ระลึก	354.44	469	166,234.44	15.09%
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	359.24	469	168,484.21	15.29%
ความเต็มใจจ่ายเพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมเก่าแก่ที่เป็นเอกลักษณ์	127.11	469	59,616.08	5.13%
รวม	2,476.50	469	1,161,479.42	100%

จากตารางที่ 1 พบว่าผลประโยชน์รวมที่เกิดจากเทศกาลมีมูลค่า จำนวน 1,161,479.42 บาท โดยสามารถจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้ มูลค่าผลได้จากการร่วมงาน จำนวน 1,101,863.35 บาท (ร้อยละ 94.87) แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมเทศกาลมีการใช้จ่ายสูงในกิจกรรมหลักของงาน ซึ่งประกอบไปด้วยค่าใช้จ่ายด้านยานพาหนะ จำนวน 207,141.67 บาท (ร้อยละ 18.80) แสดงให้เห็นว่าเทศกาลส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้เข้าร่วมงานเทศกาลในครั้งนี้ ค่าที่พักค้างแรม จำนวน 371,592.31 บาท (ร้อยละ 33.72) แสดงให้เห็นว่ามีผู้เข้าร่วมเทศกาลในครั้งนี้ต้องการที่พักและค้างแรม ค่าอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 188,410.72 บาท (ร้อยละ 17.10) แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมงานเทศกาลมีความต้องการในการซื้ออาหารและเครื่องดื่ม ค่าซื้อของฝากและของที่ระลึก จำนวน 166,234.44 บาท (ร้อยละ 15.09) บ่งบอกว่าเทศกาลส่งเสริมการค้าและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ จำนวน 168,484.21 บาท (ร้อยละ 15.29) อารวมถึงกิจกรรมสันทนาการและบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งผลให้ผู้เข้าร่วมงานเทศกาลเกิดการใช้จ่าย และความเต็มใจจ่ายเพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมเก่าแก่ที่เป็นเอกลักษณ์ จำนวน 59,616.08 บาท (ร้อยละ 5.13)

3. ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและต้นทุนงบประมาณ

ตารางที่ 2 แสดงร้อยละรายการต้นทุนและต้นทุนงบประมาณในการจัดเทศกาล

รายการต้นทุน (Costs)	ต้นทุนงบประมาณ (บาท)	ร้อยละ
ค่าจ้างเหมาประสานงานและบริหารกิจกรรม ด้านทุนทางวัฒนธรรมฯ ภาคอีสาน	559,019.00	55.90%
ค่าจ้างเหมาผู้ประสานงานและผู้จัดการกิจกรรม งานมหกรรมทุนทางวัฒนธรรมฯ	315,000.00	31.50%
ค่าจัดเก็บข้อมูลแบบสอบถาม	25,000.00	2.50%
ค่าเดินทางของทีมงาน	44,677.00	4.47%
ค่าเวทีเสวนาวิชาการ	30,000.00	3.00%
ค่าเดินทางในการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้และกิจกรรมทางวิชาการ	26,304.00	2.63%
รวม	1,000,000.00	100%

จากตารางที่ 2 พบว่าต้นทุนในการจัดเทศกาลมี ต้นทุนรวม อยู่ที่ 1,000,000 บาท ซึ่งกระจายไปตามหมวดหมู่หลักดังนี้ ค่าจ้างเหมาประสานงานและบริหารกิจกรรม ด้านทุนทางวัฒนธรรมฯ ภาคอีสาน จำนวน 559,019 บาท (ร้อยละ 55.90) เป็นต้นทุนหลักของโครงการ แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการจัดการและบริหารงาน ค่าจ้างเหมาผู้ประสานงานและผู้จัดการกิจกรรม งานมหกรรมทุนทางวัฒนธรรมฯ จำนวน 315,000 บาท (ร้อยละ 31.50) เป็นต้นทุนรองที่ใช้สำหรับบุคลากรในการบริหารจัดการเทศกาลค่าจัดเก็บข้อมูลแบบสอบถาม 25,000 บาท (ร้อยละ 2.50) แสดงถึงความสำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูลและการติดตามผล ค่าเดินทางของทีมงาน จำนวน 44,677 บาท (ร้อยละ 4.47) คิดเป็นสัดส่วนที่ไม่สูงมากเมื่อเทียบกับงบประมาณรวม ค่าเวทีเสวนาวิชาการ จำนวน 30,000 บาท (ร้อยละ 3.00) และค่าเดินทางในการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้และกิจกรรมทางวิชาการ จำนวน 26,304 บาท (ร้อยละ 2.63) ของต้นทุนทั้งหมด ใช้สำหรับจัดกิจกรรม

เสริมให้กับเทศบาล อาทิเช่น ออกแบบลวดลายที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน สินค้าที่ระลึกเทศกาลวัฒนธรรมชุมชน เป็นต้น

4. ผลการวิเคราะห์ผลประโยชน์สุทธิ

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ผลประโยชน์สุทธิในการจัดเทศกาล

ผลประโยชน์สุทธิ	มูลค่า (บาท)
ต้นทุนรวม	1,000,000.00
ผลประโยชน์รวม	1,161,479.42
มูลค่าผลได้จากการร่วมงาน	1,101,863.35
ความเต็มใจเพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมเก่าแก่ที่เป็นเอกลักษณ์	59,616.08
ผลประโยชน์สุทธิ (NPV)	161,479.42
สัดส่วนระหว่างผลประโยชน์รวมต่อต้นทุนรวม (BCR)	1.16
อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR)	16.15

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์ผลประโยชน์สุทธิ (Net Benefits) โดยการคำนวณจากต้นทุนรวมจำนวน 1,000,000 บาท ผลประโยชน์รวม จำนวน 1,161,479.42 บาท มูลค่าผลได้จากการร่วมงาน 1,101,863.35 บาท ความเต็มใจเพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมเก่าแก่ที่เป็นเอกลักษณ์ จำนวน 59,616.08 บาท พบว่าผลประโยชน์สุทธิ (NPV) เท่ากับ จำนวน 161,479.42 บาท แสดงให้เห็นว่าในการจัดเทศกาลสามารถสร้างผลตอบแทนที่สูงกว่าต้นทุนทำให้มีความคุ้มค่า ด้านสัดส่วนระหว่างผลประโยชน์รวมต่อต้นทุนรวม (BCR) เท่ากับ 1.16 แสดงให้เห็นว่าเทศกาลสร้างผลตอบแทนที่มากกว่าต้นทุนบ่งบอกว่าทุก 1 บาทที่ลงทุนจะได้รับผลตอบแทน 1.16 บาท และอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) ร้อยละ 16.15 ซึ่งหมายความว่าเทศกาลนี้น่าลงทุนเพราะให้ผลตอบแทนมากกว่าดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ธนาคารพาณิชย์ส่วนมากในปัจจุบันอยู่ที่ร้อยละ 0.25 ต่อปี (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2568)

อภิปรายผล

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนของเทศกาล และนำมาวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของเทศกาลแห่งอุทยาน โดยพิจารณาผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากเทศกาล รวมถึงเปรียบเทียบกับแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นถึงบทบาทของเทศกาลในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายใน 4 ประเด็น ดังนี้ 1) ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากเทศกาลแห่งอุทยาน 2) การวิเคราะห์ต้นทุนของเทศกาลแห่งอุทยาน 3) ผลประโยชน์สุทธิและความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ และ 4) ข้อจำกัดในการพัฒนาเทศกาลแห่งอุทยาน ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากเทศกาลแห่งฤดูพญานาค

จากผลการศึกษาพบว่า ผลประโยชน์รวมของเทศกาล อยู่ที่ 1,161,479.42 บาท โดยองค์ประกอบหลักของผลประโยชน์มาจากค่าใช้จ่ายของผู้เข้าร่วมงาน โดยเฉพาะค่าที่พักค้างแรม 371,592.31 (ร้อยละ 33.72) ค่าใช้จ่ายด้านยานพาหนะ 207,141.67 (ร้อยละ 18.80) และค่าอาหารและเครื่องดื่ม 188,410.72 (ร้อยละ 17.10) ตามลำดับ สะท้อนศักยภาพของเทศกาลในการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Richards (2017) และขวัญเรือน บุญกอบแก้ว (2562) ระบุว่าเทศกาลวัฒนธรรมสามารถส่งผลต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นโดยการเพิ่มการบริโภคสินค้าและบริการ ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวของทุนทางวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนและการที่ชุมชนนำเอาทุนทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเชื่อแบบดั้งเดิม มาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชาวบ้านในชุมชนทำให้มีการพัฒนาชุมชนร่วมกัน เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็งพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าเทศกาลแห่งฤดูพญานาคส่งเสริมการใช้จ่ายใช้สอยในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ความเต็มใจจ่ายเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมเก่าแก่ที่เป็นเอกลักษณ์ 59,616.08 (ร้อยละ 5.13) แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมมีทัศนคติเชิงบวกต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อันเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม (Cultural Economics) อัญธิชา มั่นคง (2560) ศึกษาบทบาทของทุนทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน พบว่าการนำทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อสร้างประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและสังคมแก่ชุมชนและประชาชนนั้น ต้องเป็นความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและเอกชนที่มีความสนใจสร้างผลิตภัณฑ์ให้ร่วมกันคิดร่วมกันทำอย่างจริงจัง และงานวิจัยของ สมศักดิ์ พันธุ์ศรี (2565) ยังระบุว่าเทศกาลสามารถเป็นกลไกสำคัญในการกระจายรายได้และส่งเสริมอัตลักษณ์ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าเทศกาลแห่งฤดูพญานาคมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เศรษฐกิจของพื้นที่ ตำบลหนองพันทา อำเภอโศกพิสัย จังหวัดบึงกาฬ

2. การวิเคราะห์ต้นทุนของเทศกาลแห่งฤดูพญานาค

จากผลการวิเคราะห์พบว่า ต้นทุนรวมของเทศกาล อยู่ที่ 1,000,000 บาท โดยมีสัดส่วนหลักอยู่ที่ ค่าจ้างเหมาประสานงานและบริหารกิจกรรม ด้านทุนทางวัฒนธรรมฯ ภาคอีสาน 559,019.00 (ร้อยละ 55.90) ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะของเทศกาลที่ต้องใช้ทรัพยากรมนุษย์ในการจัดการเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Dwyer et al. (2016) ชี้ให้เห็นว่าต้นทุนด้านการบริหารจัดการเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสำเร็จของเทศกาล และการลดต้นทุนในส่วนนี้อาจทำให้ผลประโยชน์สุทธิเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับเทศกาลทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่มีการว่าจ้างผู้จัดงาน และใช้ทรัพยากรจากภายนอก เทศกาลแห่งฤดูพญานาคใช้โมเดลที่พึ่งพาทรัพยากรท้องถิ่นมากกว่า ซึ่งอาจช่วยลดต้นทุนในระยะยาวและส่งเสริมการสร้างงานในชุมชน อย่างไรก็ตาม ต้นทุนที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมเสริม เช่น เวทีเสวนาวิชาการ และค่าเดินทางในการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้และกิจกรรมทางวิชาการมีสัดส่วนต่ำ ซึ่งอาจจำกัดศักยภาพของเทศกาลในการดึงดูดกลุ่มเป้าหมายที่สนใจด้านวัฒนธรรมเชิงลึก (Smith, 2016)

3. ผลประโยชน์สุทธิและความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ

จากการคำนวณ ผลประโยชน์สุทธิ (NPV) เท่ากับ 161,479.42 บาท และสัดส่วนระหว่างผลประโยชน์รวมต่อต้นทุนรวม (BCR) เท่ากับ 1.16 ซึ่งหมายความว่า ทุก 1 บาทที่ลงทุนในเทศกาล จะได้รับผลตอบแทน 1.16 บาท แสดงถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของเทศกาล และอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับ 16.15 แสดงถึงผลตอบแทนที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ธนาคารพาณิชย์ และสอดคล้องกับการศึกษาของ

Andersson & Getz (2009) ระบุว่าเทศกาลที่มี BCR มากกว่า 1 ถือว่ามีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับผลลัพธ์ของเทศกาลแห่งอุทยาน โดยได้จากการเพิ่มมูลค่าของเทศกาลอาจทำได้โดยการปรับปรุงโครงสร้างต้นทุน และเพิ่มกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มเติม เช่น การพัฒนาตลาดสินค้าเชิงวัฒนธรรม หรือการขยายกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายเฉพาะทาง (Richards, 2017)

4. ข้อจำกัดในการพัฒนาเทศกาลแห่งอุทยาน

ในการจัดงานเทศกาลแห่งศรัทธา “แต่งกายพื้นถิ่น กินของพื้นบ้าน” ร่วมสืบสานเทศกาล แห่งอุทยานด้วยแนวคิด Local สู่เลอค่า เป็นความพยายามในการฟื้นฟูและส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมของตำบลหนองพันทา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดบึงกาฬ พบว่าเกิดการหมุนเวียนทางด้านเศรษฐกิจจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อาทิเช่น การประกวดออกแบบบลูดลายธง การประกวดอาหารพื้นถิ่น การพัฒนาสินค้าที่ระลึก เป็นต้น ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายด้านยานพาหนะ ค่าที่พักค้างแรมค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าซื้อของฝากและของที่ระลึก และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่งเกิดจากการนำทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความหลากหลายทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมาเสริมสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน และเสริมสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน (ชวติโกศล, 2561) พร้อมทั้งส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเริ่มจากกระบวนการวางแผนการจัดเทศกาลด้วยแนวคิดฟื้นฟูและเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมในท้องถิ่น เช่น การแต่งกายพื้นถิ่น อาหารพื้นบ้าน และการท่องเที่ยวและเชื่อมโยงทุนทางวัฒนธรรมกับการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

จากการจัดกิจกรรมดังกล่าวข้อจำกัดในการสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในทุกภาคส่วน การพัฒนาพื้นที่ยังคงต้องมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมืออย่างต่อเนื่องระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีรูปแบบการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืนตาม สอดคล้องกับงานวิจัย (อัคริ กุลบุตร, 2024) พบว่าการอนุรักษ์ทุนทางวัฒนธรรม การสืบสานทุนทางวัฒนธรรม การพัฒนาและต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมเพื่อเสริมเศรษฐกิจฐานราก และการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนร่วมกัน ดังนั้นทุกภาคส่วนจึงต้องมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนและส่งเสริมให้พื้นที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากยิ่งขึ้น แม้กระทั่งการพัฒนาศักยภาพบุคคลในพื้นที่จำเป็นจะต้องส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของประชาชนทุกช่วงวัยให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยเฉพาะด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางวัฒนธรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างความยั่งยืนในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน อีกทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนยังมีข้อจำกัดในด้านความเข้มแข็งและความร่วมมือที่ต่อเนื่อง ที่เน้นบทบาทของการสร้างสรรค์ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นด้วยความสามัคคีและมีความเข้มแข็ง ส่วนการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ในเทศกาลเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจยังไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ส่งผลต่อการขยายตลาดและสร้างรายได้เพิ่มเติมให้กับคนในชุมชนยังต่ำกว่าศักยภาพที่ควรจะเป็น รวมถึงการประชาสัมพันธ์และการตลาดยังขาดการสื่อสารอย่างเป็นระบบ ส่งผลทำให้นักท่องเที่ยวรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการจัดเทศกาลไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าเทศบาลแห่งฐานานาคมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น และสร้างมูลค่าทางวัฒนธรรมในเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ดังนั้น ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้มีดังนี้

1.1 การพัฒนากลยุทธ์การจัดการเทศบาลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดผู้จัดเทศบาลสามารถใช้ข้อมูลจากการศึกษาเพื่อปรับปรุงโครงสร้างต้นทุนและเพิ่มกิจกรรมที่สร้างมูลค่า เช่น การขยายกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม ตลอดจนการจัดการต้นทุนด้านบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อลดค่าใช้จ่ายโดยรวมและเพิ่มอัตราผลตอบแทนของเทศบาล

1.2 การบูรณาการภาคธุรกิจท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลเนื่องจากเทศบาลมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนโดยตรง จึงควรมีการบูรณาการผู้ประกอบการในท้องถิ่นเข้าสู่กระบวนการจัดเทศบาลอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็น การสนับสนุนสินค้าท้องถิ่นผ่านตลาดวัฒนธรรม การเพิ่มโอกาสทางธุรกิจให้แก่ผู้ประกอบการขนาดเล็ก หรือการส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการจัดงานเพื่อเพิ่มความยั่งยืนของเทศบาล

1.3 การใช้ผลการวิจัยในการกำหนดนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์หน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายส่งเสริมเทศบาลวัฒนธรรมที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ โดยอาจพิจารณาให้การสนับสนุนทางการเงินแก่เทศบาลที่สามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชน และออกมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพของเทศบาลในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษานี้เน้นการศึกษาต้นทุนของเทศบาล และนำวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของเทศบาลแห่งฐานานาคผ่านกรอบแนวคิดการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis: CBA) อย่างไรก็ตาม ยังมีแนวทางการวิจัยเพิ่มเติมที่สามารถพัฒนาเพื่อเพิ่มมิติการศึกษาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ดังนี้

2.1 การศึกษาผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของเทศบาลแม้ว่าการศึกษานี้จะเน้นไปที่ผลกระทบทางเศรษฐกิจของเทศบาล แต่ยังไม่มีการวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น การส่งเสริมอัตลักษณ์ท้องถิ่น การสร้างความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของชุมชน หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมเทศบาลในเชิงวัฒนธรรม การวิจัยในอนาคตสามารถใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วิทยา เพื่อศึกษามิติทางสังคมของเทศบาลให้ครอบคลุมมากขึ้น

2.2 การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจในระยะยาวของเทศบาลงานวิจัยนี้เน้นการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของเทศบาลในช่วงเวลาสั้น ๆ อย่างไรก็ตาม การศึกษาผลกระทบในระยะยาว เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่ การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในท้องถิ่น หรือการส่งเสริมธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล อาจให้ข้อมูลที่สำคัญสำหรับการตัดสินใจเชิงนโยบายและการพัฒนาเทศบาลในอนาคต นักวิจัยสามารถใช้แบบจำลองเศรษฐกิจระดับภูมิภาคหรือแบบจำลองปัจจัยนำเข้า-ส่งออก (Input-Output Model) เพื่อศึกษาผลกระทบระยะยาวของเทศบาลอย่างเป็นระบบ

2.3 การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในเทศบาลเพื่อการพัฒนาเทศบาลมีประสิทธิภาพสูงสุด ควรมีการศึกษาถึงกลุ่มเป้าหมายของนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมงาน เช่น นักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ นักท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และกลุ่มที่มาท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิง การศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้จะช่วยให้สามารถวางแผนกิจกรรม การตลาด และกลยุทธ์การพัฒนาเทศบาลได้ตรงตามความต้องการของผู้เข้าร่วมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญเรือน บุญกอบแก้ว. (2562). แนวทางการปรับใช้ทุนทางวัฒนธรรมในการพัฒนาชุมชนบ้านวังหอน ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 10(ฉบับพิเศษ)**, 188-209.
- ชวตี โกศล. (2561). การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ ของประเทศไทย. **วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ, 6(2)**, 64–73.
- สมศักดิ์ พันธุ์ศรี. (2565). บทบาทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **วารสารวิจัยเศรษฐศาสตร์และสังคมศาสตร์, 9(1)**, 112-130.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบึงกาฬ. (2566). รายงานสรุปเทศกาลแห่งวิญญาณและการอนุรักษ์ทุน วัฒนธรรม. กระทรวงวัฒนธรรม.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). **เศรษฐกิจสร้างสรรค์และแนวทางการ พัฒนาในบริบทประเทศไทย**. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2568, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=3788
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2568). อัตราดอกเบี้ยประจำวันของธนาคารพาณิชย์. สืบค้น 7 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.bot.or.th/th/statistics/interest-rate.html>
- อชรี กุลบุตร และคณะ. (2024). รูปแบบการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง. **Journal of Roi Kaensarn Academi, 9(4)**.
- อัญธิชา มั่นคง. (2560). บทบาทของทุนทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนในตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. **วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 12 (39)**, 90-100.
- Andersson, T. D., & Getz, D. (2009). Festival stakeholder roles: Concepts and case studies. **Event management, 13(1)**, 13-29.
- Dwyer, L., Forsyth, P., & Spurr, R. (2016). Economic evaluation of special events. **Journal of policy research in tourism, leisure and events, 8(2)**, 133-147.
- Hair, Jr.J.F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). **Multivariate data analysis**. (8th ed.). New York: Cengage Learning EMEA.
- Richards, G. (2017). Cultural tourism: A review of recent research and trends. **Journal of hospitality and tourism management, 6(2)**, 78-91.
- Smith, M. K. (2016). **Issues in cultural tourism studies**. (3rd ed.). London: Routledge.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis**. (3rd ed.). New York: Harper & Row.

